

művészet élénkül, s a szorgalomnak többet igérni kezdén, 1854-ben Pestre telepedt, s azóta folyvást fővárosunkban van műtereme. Koronkint most is kirándul tanulmányainak öregbítése végett. Így 1862-nek egész nyarát Olaszország múkincses városáiban töltötte.

A főntebb már említett képeken kívül (a mennyire visszaemlékezhetünk) nevezetesebb művei: *A troubadour*; (megvette a műegyesület); *Tinódi Sebestyén Nádasdy palatinusnál* (gr. Nádasdy Lipót tulajdona); *Lopott csók*, életpék; *A kedvesével meglepett betyár*; *Petöfi Debreczenben*, mely számtalan körrajzban és photographiában el van terjedve (eredetije Ráth Mór birtokában); *A csempészett levél*, életpék; *Salomon király anijának átka*, nagy történeti kép; *Milton*, a mint elvesztett paradicsomát leányának diktálta (egy példányban megvette a műegyesület); *Vörösmarty Szép Ilonkája*, melyből az első jelenet „a pohárkösztetés” körrajzban, műaruskánál is kapható, még hét jelenet készülőben; *Kazinczy kibékülése Kiszalud Károlylyal*, melyet több főrangú hölgy a Kazinczy-ünnep alkalmából készítettett a muzeum számára, s mely körrajzokban is el van terjedve; *Zách Felicián, Cecília, Vak Almos* (a műegyesület és képművészeti társulat tulajdona); *Kun László Körösszeg* mellett táborában, műlapul jelent meg egyik szépirodalmi lap mellett. Ezekben kívül pedig számos oltár-kép és számtalan arczkép beszél a hazában Orlai művészetéről és munkásságáról.

Legközelebb a „Családi Kör” adta előfizetői számára egyik szebb művét, *Emese álmát*, ki, mint tudjuk, Almos özényje volt, s a rege szerint megálmoda utódainak dicőségét. A kép közepén Emese alszik, felette az égi sugallat adó nemtől, alább egy másik geniusz terre buzdítja az ősapákat, kik az új hon szerzésére indulandók, véreskút tesznek. Tovább egy csoportot Árpád fejedelemmé választását ábrázolja, míg legfelül Vajk keresztelése, a nemzetnek Krisztus vallására térését példázza. Balról egy jelenetben koronákat hoznak a keresztény királyhoz. Alább Mátyás tűnik föl a tulomány és művészet jelvényei közt. Az utolsó csoportokat pedig a legújabb kort ábrázolja Vörösmartyval, mint a költészet képviselőjével, s Széchenyivel, ki az ipar és kereskedés teremtményei közt tűnik föl, s mellette a háttérben a lánchidat és gőzhajót látjuk. A szép eszme ügyesen van kivive s Marasztóni által igen szépen rajzolva.

Jelenleg egy nagy történeti festményen dolgozik, melynek tárgya Attila korából van véve.

Fekete hollója . . .

Fekete hollója az epesztő bűnnek Reményem romjain nem örökké mulat; E sötét napokban bár sok gond keserget, Homlokomon azért nem ül mindig felleg. A sas a hollónál, a nap a felhőnél. Magasság a mélynél, fény a sötétségnél, Rabnál szabadság, boszonnál szerelem. — Erősebb, igazabb, — övék a győzelem.

Feszítik az ifjazt magas, égi eszmék, Hisz, de kikacagja szent hitét a kétség; Szeret egész hévvel s kit szert, az vonja Hittelen kezével az égő pokolba. Szabadság, igazság igével harcol — S a gaz veri lánczra, szolga úti arcon. . . Bú gyötört ezt látom, ezt immár megérnem, Mégis erős hitem s megújul reményem.

Romokon busuljak? Építke a helyett, S ha én nem ihatom a jutalom-kelyhet, — Gyönyör, élv, ha marad a küzdésben, vágyban: Áldó könyveppet éjt gyermekem utánam . . .

Rabságom sirassam? Főle nem lelkem, Szárnyakat készíték Dédalu-zsal menten — És örökre vívok föld és tenger ellen: Ikarusz, a gyermek, követni fog engem!

Fejes István.

Egy birodalom végóráiból.

(Párisi kép az 1848 évből.)

(Folytatás.)

Mielőtt Thiers a palotából távozott volna, fölkereste a tábornagyot a táborok szállásán, mely a Tuileriák kertjében volt a Rivoli utca felől, akkor még teljesen ki nem építve. A fél miniszterelnök. — mert nem sok hiányzott, hogy egészen az legyen, — Bugeaud ajkáról csak panaszt hallott a harcosok csekély száma, s a rendelkezés alatt levő lőszerkelet elégtelensége miatt. Ennek daczára a tábornagy bizott magában, s egész bizottsággal és határozottsággal osztá parancsait. Jó kedélye Thierst is fölvidította, úgy hogy egészen megnyugtatta ment minisztereket keresni.

A csapatok száma, melyek fölött Bugeaud rendelkezett, kerek számmal 25,000 emberre ment, a nemzetőrséget ide nem számítva. A tábornagy, a polgári őrség hangulatát ismerve, ezekre nem is számított, s csak a sorkatonaságra támaszkodva, távirat útján erősítést kért a főváros közelében fekvő csapatoktól. Azon perczen, midőn Bugeaud a főparancsnokságot átvette, a hadsereg zöme a Tuileriák és Louvre udvarán és környékén volt föllállítva, míg apróbb csapatok a Bastille-tér, a Hôtel de Villet és a Pantheonot tarták elfoglalva. A város központja egészen a fölkelés kezében volt, mely február 23-ának estje óta, a külügyminiszterium szállása előtt történt vérfürdő által egyszerű tüntetésből forradalommal változva, egyre tombolt, s kiterjedésben, szilajságban és fegyverkezésben egyre gyarapodott.

A súlyomtekinetű s gyorskörü barrikád-készítők nagy munkát végeztek az éjjel, hogy a „királyok akaratával” szembe állítsák a „nép akaratát,” mert csakhamar 1512 utcait torlasz állt készen, melyeken, egyéb tárgyakat nem is számítva, 4013 fatörzs s 1,277,000 járdakő volt összehalmozva. E rögtönzött citadellák birtokában készült Páris népe kitartással és erélylyel játszani végig azon szerepet, melyet a sors jelölt ki számára, hogy a nemzetek előharcosa legyen a világtörténet színpadán. Az éj óriási munkája távolról sem lankasztotta el a testet, s nem csillapította le a nyugtalan kedélyeket, sőt növelte a gyanút, a haragot és harci vágyat. A Moniteur reggeli száma sem szelidített a közhangulatot. — A kormánylap „nemhivatalos” részeiben kőszá hirt gyanánt ott állt a tudósítás a leendő Thiers-Barrot miniszteriumról; míg hivatalos részében Isly herczegnek főparancsnokká lett kinevezését közölte.

„Mit! Bugeaud főparancsnok!” kiáltának a barrikádok hősei, „a ki a Transnonain utczát halomra lövette; a ki viz gyanánt ontotta a nép vérét; e hóhérinas azon kárhuzatos rendszernek, melynek álbólése és jezsuitája Guizot? Ebből látjuk, miféle reformokat szándékoznak tenni. Félre velők, és „aux armes citoyens!” fegyverre polgárok!” De még sehol sem hangzott a fölkiáltás: „Vive la république!” éljen a köztársaság! és semmi kétség, hogy még február 24-ike reggelén korszerű engedmények, a reform értelmében, kielégítették s megnyerték volna a lázongó tömeget. Minden használatlanul elfolyó órában, perczen, fenyegetőbbé vált a közhangulat, s mutatta, hogy a nép a végletekre is el van határozva. Figyelmes szem előre látta a vihar kitörését. A köztársaság vezéreinek arczán vidámság sugárzott, s aj-

kaikon reménymosolyok lebegtek, mert érezték, hogy e nap elhozhatja, el kell hoznia a pillanatot, melyben a nagy koczka elvetését meg lehet kísérteni.

Ez alatt Bugeaud sem maradt tétlen. Fegyelmbe vette a hadi erőt, s megvizsgálta a csatatér, melyen a néppel valószínűleg ütközni fog. Hadi terveinek vonalát különösen két főpont képezte; a Boulevard és a Szajuapart. A tábornagy elhatározta, hogy a fölkelők rohamát nem várja be, hanem ő lép föl támadólag. E czélból négy hadoszlop állított föl Ezek közül az elsőnek, Sebastiani tábornok vezérlete alatt a St. Honoré-utczán a Hôtel de Ville felé kelle nyomulnia, a hová az a Caroussel-térről kiindulva, hét órára el is jutott. A Bedeau tábornok vezérése alatt álló második hadtestnek feladata volt, a Tuileriáktól fél hatkor kiindulva a Richelieu, Vivienne, Feydeau és Montmartre utczában a Boulevardra s ennek hosszában a Bastille-térre nyomulni. A harmadik hadtest Brunnet ezredes parancsnoksága mellett hat órákor a Pantheonhoz volt menendő, az ott levő kis számú katonaság megerősítésére. E hadtesteknek parancsul volt kiadva, hogy utjokban minden torlaszt rohammal vegyenek be s minden ellenállást erőszakkal nyomjanak vissza. A negyedik hadtestet Bugeaud személyesen vezérelte. Ezzel a két első csapat mögött akart működni, hogy a széthányt torlaszok újra föllállítását megakadályozza. Egy ötödik csapat a Caroussel-téren maradt fődözetül. A tábornagy számításainál a nemzetőrséget egészen mellőzte, a mi nagy hiba volt, mert a medve-süveges polgári őrség nagy része rokonszenvezen a zubbonyos fölkelőkkel, ezeknek csatlakozása megkésztetete a katonaság bátortalanosságát, kiknek különben sem nagy kedvök volt a juliusi királysággért magukat minden czél nélkül veretni. Erre vonatkozólag megszokták már, — mint a bukó hatalmakkal oly gyakran történik, — még jó oldalait is a bukás okául hozni föl. Lajos Filópnek e jó oldalai közé tartozott állandó békeszeretete; oly erény, melyet a hirre, zsákmányra és előléptetésre vágyó hadiak tehernek tekintettek. Előttök a „polgárkirály” már rég népszerűtlen volt, s az egész fegyveres erőből az erélyes ellenállásra csak a helyőrség volt elhatározva.

Ezek daczára Bugeaud, mások elszántságát és tetterjét a magáéhoz s a királyéhoz mérve, a kivivandó győzelem álmaiban ringatózott. Midőn csapatait mozgásba hozta, asztalához ült, s a következő sorokat írta Thiersnek: „Barátom, már rég előre láttam, hogy mi mindketten hivatva leszünk a birodalom megmentésére. Már én elhatároztam magam, s hátam mögött elégettem a hajókat. A mint a zendülöket legyőzendem, — és pedig le fogom győzni, mert előttem a nemzetőség lomhasága s a segély elmaradása nem akadály, — szeretném az ön által alakítandó miniszteriumban a hadügyminiszteri tárczát átvenni, ha ebben népszerűségem nem volna gát. . .” Az önámításnak egész a neveltségig menő példája!

Két órával e sorok írása után, a zendülők már egészen felülkerekedtek, s közeledtek a győzelem felé. Epen ezen órában a műgyetem növendékei kijelenték igazgatójuk előtt, hogy a fölkelésben részt akarnak venni, s fegyvert ragadva, csapatokat mentek az utca harcos színhelyére, résztvenni a forradalomban, melynek hullámai minden perczen magasabb és magasabbra csapkodtak. Már több fontos hadipontot elfoglaltak. A működő hadcsapatokat mindinkább elválták egymástól, s a kifáradt, kitérített és harc-kedvetlen katonaságot mindig

jobbán szoritották azon utczai hálózatba, melynek bogait a barrikádok képezték.

Eközben Thiers majdnem lélekzetét veszve futkosott, hogy minisztereket találva, a fenyegető veszélyt elhárítsa. A nagy szemüveges kis embernek sikerült annyira vinni a dolgot, hogy a követek háza baloldalának vezéreit lakására gyűjtötte, s Barrot, Remusat, Duvergier de Hauranne, Beaumont és Lamoricière-t a miniszteri tárcza elfogadására rá bírta. Az ugynevezett „tiers parti” fejeit, Passy-t és Dufaure-t, valamint Barrot barátját Billault-t is be akarta vonni az új miniszteriumba, de ezek a belépést mindhárom megtagadták. Az új miniszterjelöltek épen abban egyeztek meg, hogy 7 és 8 óra közt a királyi palotába mennek, midőn de Rheims, Thiers titoknok, nagy sietve belépett. Ez a közhangulat kémlése végett járt künn, s a Thiers-Barrot miniszterium kinevezetésének hírért vitte meg a „National” szerkesztőségének irodájába.

„Az nem elég,” felelt a szerkesztő, Marast. „A királynak kell leköszönnie még délelőtt! Délután már késő lenne.” Késő! Mily sokszor volt e szó kimondva, mint a végítélet trombitahangja, s mily ritkán hallgatták és értették meg. Még a szabadelvű pártnak Thiersnél összegyűlt főnökei sem fogták föl. „Teringettőt!” mondá guynyal Duvergier, — Marrast polgártárs a saját malmára hajtja a vizet!”

E guynyos megjegyzés, mely a köztársaság föllállításának lehetetlensége ellen volt irányozva, a jelenlevők jóváhagyó mosolyával találkozott.

A Tuileriákig tartó nehéz utjokban elég alkalmuk volt észrevenni, hogy a forradalom oly alakot öltött, melyet alkotmányos uton lecsöndesíteni alig lehet. Barrot ugyanis, azon, a mit utközben látott, annyira meghökken, hogy a mint társaival 8 órákor a palota vasrács-ajtájához ért, megállt, mondván: „En nem megyek tovább. Bugeaud tábornagy neve elég, hogy a harc kikerülhetetlen legyen. Én visszavonulok.” Thiers bátorítá a csüggedőt. „Nem tagadom a veszélyt, — ugyan — de kivehetjük-e a király kezéből a tört? Leszállhatjuk-e lováról Franciaország első tábornagyát?” s Barrot némileg belenyugodott.

A királyi palotában Nemours és Montpensier herczeg fogadta az érkezőket; mindkettő, de különösen az ifjabb, nagyon meg volt indulva. „Nincs vigasztalás, — mondá, — minden eszköz haszontalan. A csapatok helyzete reménytelen, s a lőpor sem elegendő.”

A király még aludt; azért mig fölkel s a miniszterjelöltek elfogadására fölkelésül, Nemours herczeggel Thiers a tábori kar szállására ment. A tábornagy már nem volt oly elbizakodó, mint néhány órával azelőtt. Bugeaud már nemcsak a harcosok számát keveslé, hanem az élelmiszerek hiánya fölül is panaszkodott.

Alig hagyta el Thiers a táborok lakát, midőn egy tekintélyes polgár, Fauvelle, majdnem lélekzetét veszve rohant a tábornagyhoz, mondván, hogy a trón megmentésére csak egy mód van, tudniillik az, hogy a kivonult csapatokat rögtön vissza kell hívni a Tuileriákba, meg kell szüntetni a tüzelést, s a nemzetőrségre bizoni a csend helyreállítását. Bugeaud heves kitérőse daczára, a polgár, kinek állítását mások is megerősítették, oly nyomatókat tudott szerezni szavainak, hogy a tábornagy, Nemours herczeggel tanácskozva, rendeletet küldött Bedeau tábornokhoz, hogy a tüzelést szüntesse meg, a közsénd fölötti örködést bizza a nemzetőrségre, s a Caroussel-térre vonuljon vissza.

Bedeau a parancsot csak 9 órákor kapta. Már minden késő volt.

E közben Thiers, Barrot és társai bevezetettek a királyhoz. Az ősz uralkodó, a néhány órai álm után fölfrissülve, azon elevenséggel fogadta őket, mely már szokása volt, s Thiershez lépve mondá: „Nos, kedves miniszterem!”

„Az egyezkedést megkísérteni jöttünk felség, de miniszterek még nem vagyunk.” „Mindjárt azok lesznek,” vizonzá a király. — „Mit kell tennünk?”

„Párisban meg nem tudják hivatalosan meghívatasunkat.”

Lajos Filóp meglepetve és nyugtalanul hivatá titoknokát, de ez Dellessert rendőrfőnöktől egy levelet mutatott elő, melyben írja, hogy hivatalában nagyon el van halmozva, s a Thiers-Barrot miniszteriumról szóló hír hivatalos megerősítését ügynökei közül egyik sem adta tudtul. „Ez szomorú!” sohajtott a király. Ezután Barrot emelt szót, kijelentvén, hogy Bugeaud főparancsnoksága a kedélyek lecsillapítását lehetlenné teszi; melyre Thiers megjegyezte, hogy először is minden összeütközést kerülni kell; de a tábornagy elbocsátása e perczen nem tanácsos, hanem jó volna mellé egy népszerű embert, például Lamoricière-t, társul nevezni ki.

„Pompás gondolat, de a tábornagnak e keserű lapdacsot csak ön adhatja be.” E szavak után a király egy pillanatra a mellékszobába távozott.

A mint visszatért, Barrot szólalt föl ismét: „Uram! a kamara fölöltsatása . . .”

„A kamara fölöltsatása? Semmi áron! Soha.” A király nagy léptekkel járt kelt a teremben, ezután újra a mellékszobába ment. Ezt még egyszerűsítémet; mely után Duvergier határozottan kijelenté, hogy „A kamara fölöltsatása mulhatlanul szükséges.” A király a mellékszobá mögül előlépve, ismétlé tiltakozó szavait, a mi a szabadelvű párt vezéreit annyival inkább keserítette, mert a minduntalan nyiló ajtó szárnya mögött Guizot jól ismert arczát pillanták meg. A király tehát még mindig leköszönt minisztere tanácsait kéri és követi? Az ellenzék fejei tehát csak ideig óráig, a szükségből kiségitő fajankó lennének?

De e kérdések egyidőre háttérbe szorultak, mert legelőbb is a tábornagnak kellett beadni a keserű lapdacsot. A szabadelvű férfiak e czélból a táborok-szállásra mentek, s rövid értekezés után Bugeaud-val kieszközltek, hogy Lamoricière a nemzetőrség főparancsnokságát vegye át, továbbá, hogy a tábornok és Barrot a barrikádokhoz mennek, s nevök és tekintélyök hatalmát, s minden befolyásukat fölhasználják a kedélyek lecsöndesítésére. Ezalatt Thiers, Remusat és Duvergier, Nemours herczeg kíséretében visszasiettek, a királytól miniszteri programjoknak kinyerése, kierősökölése végett. De Lajos Filóp macacs maradt s a kamara fölöltsatásában nem egyezett. A viták megújultak a végre a fejedelem királyné szobájába távozott.

„Csak időt veszünk,” mondá Thiers Nemours herczegnek. „A király a fölöltsatásba nem egyez, tehát nem vagyunk miniszterek s nem tehetünk semmit.”

„Igazan van,” mondá a herczeg, a ki e baljós napon általában értelmes, okos embernek mutatta magát. „En magam megyek a királyhoz.”

Alig távozott, midőn a párisi sajtó egyik legélelmesebb képviselője, a tehetséges hirlapíró, Girardin Emil lépett be, s Thiershez a következő szavakat intézte: „Egy perc sincs veszteni való. — A fölkelés már a Tuileriák felé közeledt. Rögtön hirdetni kell

az új miniszteriumot s a kamara fölöltsatását.”

„Tudom, de semmire sem mehetünk.” Végre, aggodalomteljes negyedóra után, visszaérkezett a herczeg, jelentve, hogy „a kamara fölöltsatásába beleegyez a király, s egyszersmind fölhatalmazza új minisztereit, hogy ezt, proklamáció útján a népnek adják tudtul, de saját felelősségükre, a nélkül, hogy az ő nevét említenék. Ez újra kibúvó lyuk volt; de sokkal sürgetőbb volt a pillanat, semhogy e fölött tanakodhattak volna, s a lehető leggyorsabban a következő kiáltványt állították össze.

„Páris, február 24, reggel 10 órákor. — Páris polgárai! Ki van adva a parancs, hogy a tüzelést mindenütt szüntessék meg. A királytól új miniszterium alakításával vagyunk megbízva. A kamara föl van oszlatva, s a néphez történt a föllebbezés. Lamoricière tábornok a nemzetőrség parancsnokává van kinevezve. Az alulírottak a miniszterek. — Thiers, Barrot, Lamoricière, Duvergier de Hauranne. — Szabadság, rend és reformok!”

De már késő volt.

Még az eszközök is hiányzottak e kiáltvány gyors és tömeges terjesztésére. A Tuileriákban nem volt sajtó, s nem voltak egészen alaptalanok Girardin akkori szavai „Sajtó nem léte miatt megbukik a kormány.”

(Folytatás következik.)

A jóslatokról.

(Vége.)

IV.

A *magia* (bűvészet, varázslat) szorosán véve, talán nem is tartoznék ezen ismertetés sorába, mert annak eredeti jelentése valami szabadot, jót, tisztességet jelent; azonban ezen titkos tudomány mivelése az azokkal foglalkozó népek jellemével idomittatván, kinövésében e jóslatokkal kapcsolatba hozatott s ezzel egygyé vált, s letörpült a *Shamanismusból*, azaz: a bűvös jóslatok hittanába. Persia földe a magikus tudományok legelőbb anyagot nyújtván, annak neve is alkalmasint a persa nyelvűből eredt. *Meh*, vagy *megh* persául nagyot, tiszteltet, jót jelent; s *Meghestan* a Zendaavesta hitkönyv írójának Zoroaster tanítványainak collectiv nevét jelenti.

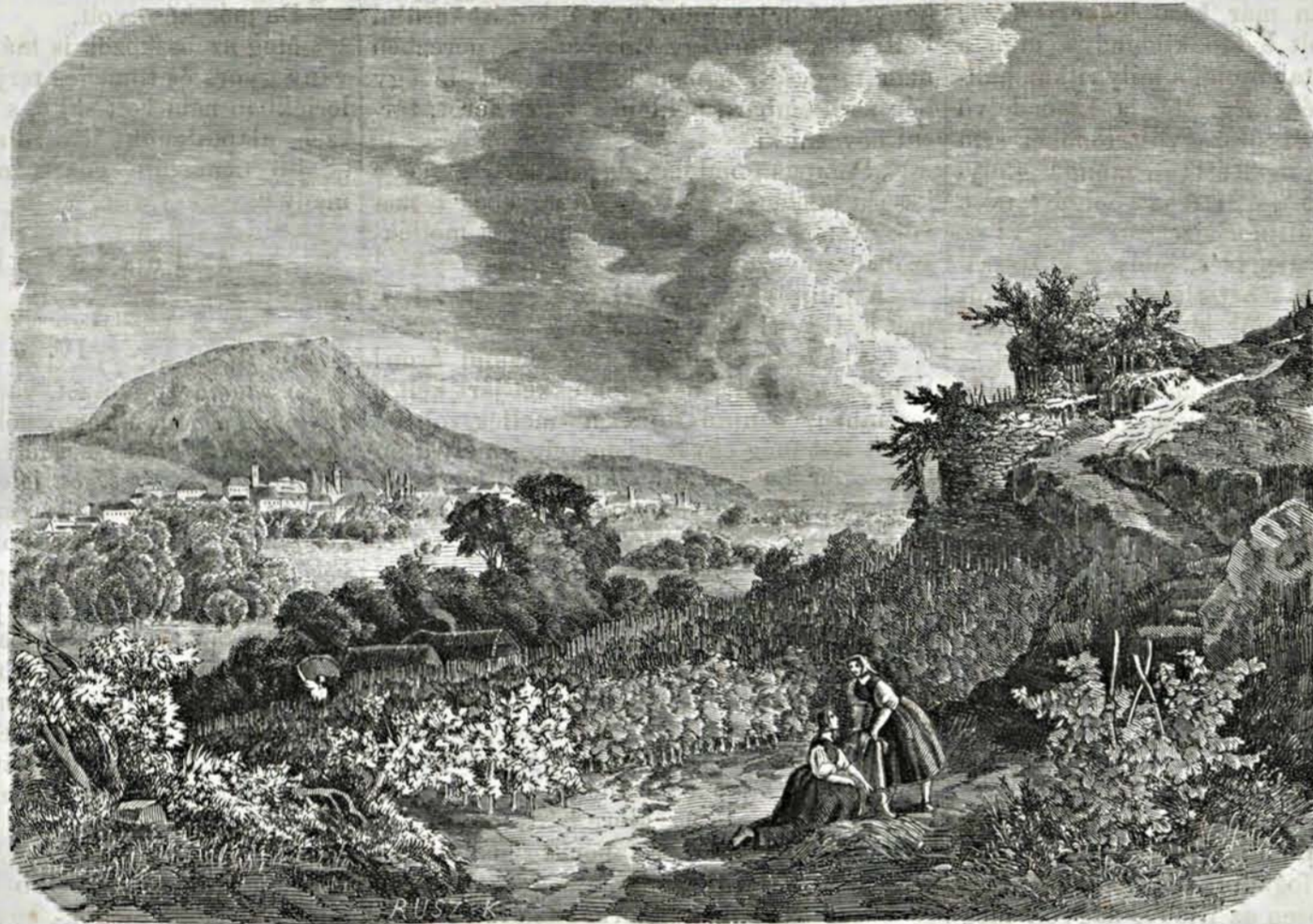
A *magia* a legrégebb keleti népeknél, mint a parsok, médok, egyiptomiak, indusoknál a magasabb természettani tudományokat foglalta magában, s ennek egyik legelőbb ágazata volt a csillagjóslat. A kik ezen tudományokban jártasok voltak, vagy azokat kedvelték s művelték, mint a királyok és papok, ezek voltak a valódi *magusok*, vagyis *bölcsek*. S ekkor volt a *magiának* vagy bűvészetnek legszebb értelme, mert a természet tanulmányozása igen sok hasznot hajtott már akkor is a népeknek és államoknak, de leginkább elősegítette a földmívelést, mint az emberi élet szükségjeinek legnagyobb s legnemesebb forrását.

Kelet népeinek különböző jelleménél és műveltségi fokánál fogva különböző irányt vett a *magia*. A parsák és egyiptomiak a természet titkos erejű működésének tanulására használták, de legkivált a természet-vegytanra; a médok, babyloniaiak, chal-deusok a bűvészeti jóslásra, csillagjóslásra és halott-idézésre; a karthagóiak, phoenecziák és cananítáknál a *magia* az ő hittani isteneik jellegét viselte magán, s komor, vérengző, irtóztató volt, mint a Baal, és Moloch-szolgálat; a hinduknál az már ördögösségre fajult. A *magia* miveléséből eredett később a *demonurgia* és *theurgia*, elvesztvén szép eredeti jelentőségét, s összeköttetésbe

hozták a mágusok a lelkeket a tulvilági hatalmakkal, s a mint azok jó vagy rossz szellemek voltak, tulajdonságaikhoz képest nevezték el a mágia ágazatait.

A titkoszerű utáni vágy — s a jövő tudásától, a jóslattól és bűvésztől nem maradhattak mentek a mi őseink sem. Található ez, bár csak romjaiban, s csak csekély számban maig is hazánk egyes vidékein, s rendszeren olyan emberek között, kik kevesebbet gondolnak fejükkel, mint más testrészekkel; s a jóslás, babona, kuruzsolás ilyeneknek rovására még mindig elég szerezhetlenséget okoz, úgy anyagi, mint lelki állapotuknak. A történet sok oly adatot feljegyzett, a melyből kiviláglik, hogy a jóslás őseinknél is nagy befolyással, sőt országos tényeknél döntő befolyással volt. Az észak földi népek Shamanismusa, vagy a jóslati bűvészet utat tört magának a pogány magyarok vallásába is.

Thuróczi és a budai krónika említést tesz bizonyos Jánusról, Vatta fiáról, ki a mágusokat és jósokat összehívta, hogy a magyarokat régi pogány vallásukra ismét rábíráják. — A magyarok, illetőleg elődeik, a hunok jóspapjait táltosoknak hitták; ezek voltak, a kik a népnek különféle módon a jövőt megjövendölték. — A többi között Attila király, mielőtt a katalauni csatát vívta, összehívta a jóspapokat, a táltosokat, hogy jóslának meg neki a csata kimenetelét. Máskor ismét; midőn Aquileja városát ostromolta, a

Szántó. Rajzolta Keleti Gusztáv. (Lásd: a „Tokaj-hegylajci album” című cikket.)

vele volt jóskólátván, hogy a golyák a városból fiaikat elhordozzák, ebből a csata jó kimenetelét jóslták. Sőt már Herodot, a legrégebb görög történetíró, is megírta a scythákról, hogy jósló papjaik vannak. Az olasz Bonfinius, a magyarok történetének írója, a jósló asszonyokat említ *varázsoló* néven; Thuróczi Razdinak mondja, ki a boszorkányok feje volt. Ugyanezen Razdiról írja Thuróczi, hogy Béla király által befoakatott, mert a bűbájosság, a jóslat és boszorkányság gyanujában állott, s a ki addig volt a börtönben elzárva, míg a húst saját lábszáraitól le nem rágtá az éhség miatt.

Nevezetes hazánk történetében a jóslást illetőleg Álmos vezérnek születése, mint a melyről legrégebbi Árpád-kori történetírónk, Béla király névtelen jegyzője ekképen emlékezik. 819-ben Ögök nőül vevé az Omdbeli vezér leányát, Emesét, kitől Álmos fia születék. Álmosnak pedig azért nevezték, mert anyja Emese, álmban saskeselyt látott, ki hozzá szállva, teherbe ejté. Az álomfejtők megjósolák nagy hírnevét, s azért nevezték őt magát is Álmosnak.

A jóslás sokféle neme divott eleinknél, a táltoslovak nagy szerepet vittek a jóslásban, a szitaforogtatás, rosta-pörgetés, a luczaszék faragás, ólomöntés és számtalan más. A tűzgratás kiválólag tetszett népünknek, s maig is sok helyen üzik még, sőt ezt már Inhofer is feljegyezte, ad annum 1026. S ezen pogány szokások a kereszténység után is fenntartották magukat, s azok gyakorlata nagy büntetéssel járt. Erdélyben 1595-ben hozattak szigorú törvényt a jóslók és bűvészek ellen, még pedig ha a nép fordult a jósokhoz, meg nem engedtetett neki az oltári szentségek vétele, ha pedig a papok tennék azt, hivatalaiktól büntetés mellett elmozdítandók voltak egy hónapi időre, s a gyülekezeti vénei előtt, a káptalan által méltólag büntetettek.

Röviden, talán századrészt sem említve a jóslatoknak s azok eredményét, ime hová jutottunk? Míg egyrészt az alapjául szolgáló világrendítő eseményeknek, a tudományokban forradalmat idézett elő, az emberi ész tevékenysége kikutatta kémlelődséivel an-

hegylajciaktól, melyek általában Zemplén megye területén fekszenek. A csinosan épült város lakóinak száma 4309, határa 8757 hold, szőleje 500 hold. E város határában is van egy sátor alaku hegy, mint a sátoralja-ujhelyiben; s e szerint a Hegyalja kezdetének és végének határpontjait maga a természet kedélye játéka egyszerű két egyforma hegyalakkal jelké meg, mintha örökül állított volna ki azokat, az ezen hegylanczolatra szőrt hegyeinek megvédésére.

E szántói Sátor az, mely képzőnkön is látható s melynek aljába épült maga a város. Lejtőjének egy harmadát jól mivel szőlők borítják, azontul tetejéig gyepes oldala jó legelőül kínálkozik a város gulyáinak. Sátor alakja e hegynek azonban szembeötlőbb a tulsó, vagyis golopi oldalról.

A szadélói völgy.

(Alaprajzzal és 9 képpel.)

(Folytatás.)

Vándorlásunkat a mult alkalommal a „fűrők” vagy „pizai torony” nevű sziklánál szakaszottuk meg. Innen tovább kelve, azon érdekes pontra érünk, hol a völgy patakja, sziklás utakra

ütközve, zajos zuhatagú alakul s egy félkörbe záródó mély sziklatöbörbe rohan, mely hogymily hívós természetű lehet, megítélhetni abból, hogy e helyre nyár közepén is legfelebb másfélóra hosszáig hatnak be a nap sugarai. A közbeeső szikladarabok okozták, hogy a patak vize itt kétfelé válván, balra egy, s jobbra két zuhatagot képez, melyekben állandó harmoniában kergetik egymást a kristálytisztá, üdítő habok. A zuhatag mellett egy lombos kis erdő árnyai közé vezet az út, melynek nyílását „paradicsom kapujának” nevezte el a nép ajka. E pontot ábrázolja VI. sz. alatti képzőnk.

E pontot elhagyva, nem sokára egy, a többiekől eltérő stílusban alakult szirtvidékre érünk, mely különösen, dusabb növényzettel a szirt-erekbe fészkelődött egyes sugárfenyők s fenyűbokrok örökzöldje által élénkítve s mindig hűs levegőjével, különösen a nyár forró napjaiban, ritka kedvességű, regényes hely. A bércek több apró szirtüreg közl egy barlangszerű mélyedés ásit a nézre a magasból, mintha e tiündéri palotának szelelője vagy kéménye volna, melynek neve a nép nyelvén *odvaskő*, alant pedig, e szűk völgyben meglepő térségge szélesedvén ki az ut melléke, e helyet *tánczteremnek* nevezték el. (Lásd VII. szám alatti képzőnk.)

Hátat fordítva e „tánczterem”-nek, a vidék szelidebb alakot kezd ölteni, a látkör tágul s a mindinkább szélesedő völgyet puha zöld gyep kezdi borítani. A völgy egyik szegletében jobb felől már épületromokat találunk, melyek igen festői pontot foglalnak el a zöld környezetben.

Ezek egy régi malom és molnárlak romjai, s rölök ismét egy szép rege él a nép ajkán, melyet szintén elmondunk, a mint hallottuk, a nélkül, hogy a történeti hűségéről jót akarnánk állani.

Azon épületben, melynek nyctmát ama romok tartják fenn, egykor Gazdag Máté molnárgazda lakott. Ifjú korában Tokóli Imre hívei között

csatázván, a harcok alatt gyűjtötte kincseit; később, az üldözöttség elől menekülve, e völgy rejtett üljében, mint molnár telepedett le. Az akkori földesur tisztjével a malom örökbérére szerződés kötvén, Molitorisz névvel irta magát alá.

A felső megyékben ez időben működött vesztörvényszékek és kintadok elől menekülő bujdosók gyakran felkeresték az ő tanyáját, kik közül számosakat táplált és mentett meg az üldözök fegyvere elől. Gazdasága is napról napra gyarapodott, de más különben Gazdag Máté s szerencsének nem volt kegyence. Későn házassodván, magzat nélkül hiányos volt családi boldogsága. — Nejevel együtt már számba kezdék venni a rokonokat, hogy lehessen kire hagyni a gyűjtött kincseket.

Gazdag Máté szorgalmas és okos ember volt. Kora hajnalban már talpon talált a Szárhegye megöl kivillanó első napugár; ilyenkor szokta bejárni birtokának határait. Zivataros éj után tett egy ily reggeli szemléje után oly látvány lepte meg, mely szívét szájalomra indítá. Az út melletti szikla tövében egy haladók asszonyt s mellette egy síró csecsemőt talált. Hajlékába hozatta őket, hol a szegény anya csakhamar meghalt, s Gazdag Máté tisztességesen eltemetté, de egyuttal megfogadta, hogy a gyermeknek apja lesz.

A pusztá véletlennek köszönhető, hogy legfőbb vágya teljesült. Föl is nevelte a kis Rózsit, s nem bánta meg, mert sokszor elmondá: „száz erszény aranyat találhattam volna, s nem örülék neki annyira, mint e szép gyermeknek.”

A mint a kis Rózi felnőtt s szépségének és jószágának híre beszárnyalta a vidéket, Gazdag Máté rejtett malomházának mindig több látogatója lett. Kiváncsi lovagok és jókedvű vadász urak gyakran bepillantottak nála, s Gazdag Máté urannak az örömmel együtt gondjai is megnöttek.

Egyszerre ismét harci riadó szólított fegyverre minden ép kézlabu ifjut. Verbe lángba borítá Magyarországot a kurucz-labancz háboru.

A szép Rózihoz több bucsuzón kívül egyszerre lépett be az ő szerelméért versenyző két deli ifju: János és Miklós. Gazdag Máté és felesége kimondák a hadbakészülőknek, hogy Rózi majd csak azon ifju látogatását fogja elfogadni, a ki a hadból jó hírvéssel és becsülettel tér meg. A bucsuzók könyes szemekkel, de tette vágyó, fenndobogó szívvel hagyták oda a kedves molnártanyát.

Ki hitte volna ekkor, hogy ez érzékeny elválásnak egyszer még oly szomorú vége lesz! — Még dült a háboru, s még távol volt a béke, midőn az egyik fiatal huszár, kit fontebb Jánosnak nevezünk, már ismét megjelent a völgyben, s fogadása és az egyesség ellenére kívánt birtokába jutni a szép leánynak azalatt, míg a vele együtt távozott Miklós még mindig a csatatéren koczakázta életét. Jánost, ki a helyett hogy nemes vitézi tettekben kereste volna érdemét, katonaszkodása alatt vad martalóc életre vtemedett, garázda viselőtért Berossényi tábornok csakhamar megfosztá tiszti rangjától, mire János, egy vesztett ütközet után, szökvevény s j társaiából szákmányos csapatot alakítva, kóborolta be Magyarországon felső részét.

Igy jutott ismét a Zár völgyébe is. Képzeltetni, milyen volt a fogadtatás a malomház lakói

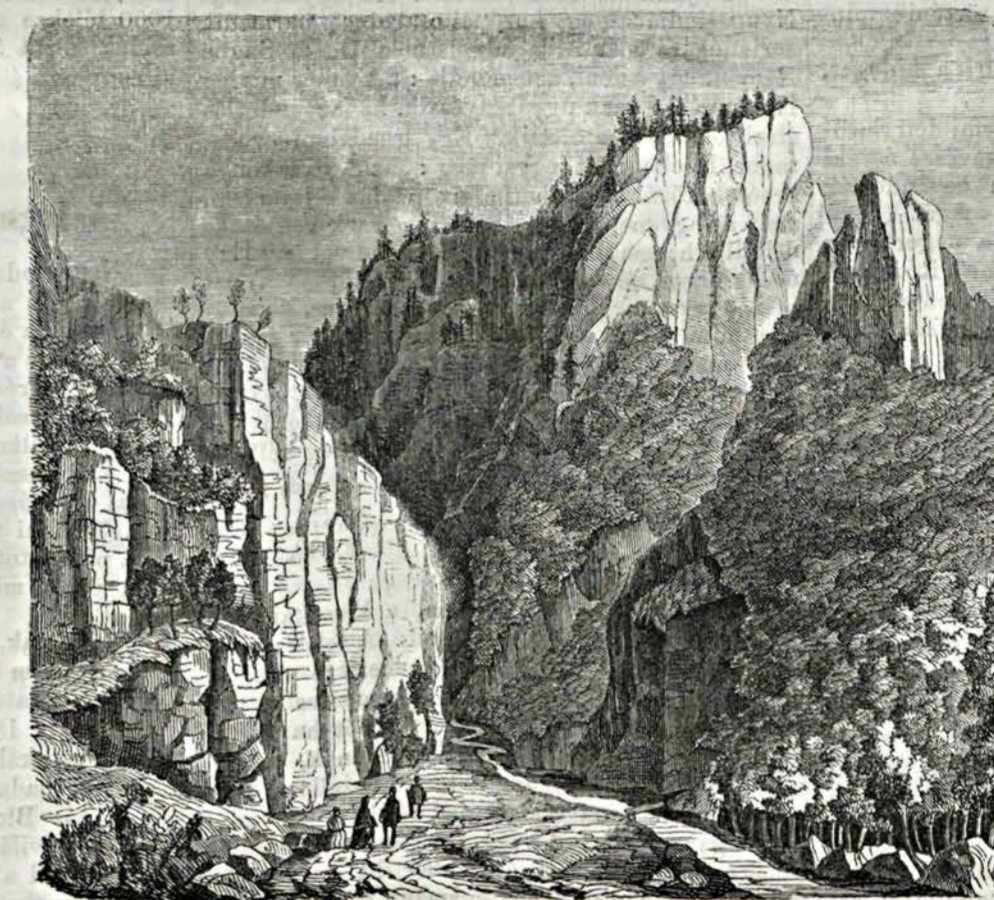
részéről, kik egészen más viszontlátást reményltek. De a vakmerő rabló, bár elzárta előre az ajtót, nem tágitott, s a szép Rózi iránti követeléseiben mindig szemtelenebbé lett. A szegény leány kénytelen volt a völgy virágai közti sétáit abbahagyni, s szobája falai közé zárkózni, nehogy gyantatlan kedélyével az elraboltatás veszedelmének tegye ki magát, a mit vad indulatú üldözője többször kísérlet meg sikertelenül; az öreg Máté

Szadélói völgy. VI. A nagy zuhatag és paradicsom kapuja.

gazda pedig megkettőzteté házánál az őrséget s fölfegyverzé legényeit, hogy szükség esetében a ház és lakói védelmére készen legyenek. De János mindezek ellenére egyre forralta ármanys terveit.

Ez alatt nagy változás történt a nagy világban. A kurucz-labancz háborunak véget vetett a békekötés, s a mi más-odik huszárunk, Miklós, ki vitézül végig szolgálta a hadjáratot, mint kiszol-

Szadélói völgy. VII. Az odvaskő és tánczterem.

gált, de még fiatal tiszt, hirben gazdagon, a zár-völgyi kedves tanya föl megindult, hova már előre bejelentette megérkezését, s hol a völgy legzsebb lilioma epedve várta kedves volégényét. Jegyváltás, kézfogó, minden már el vala bizonyos napra határozva s Gazdag Máté malmában, mely idő folytán valóságos kis kastélylá alakult át, példátlan sürgés forgás és örvendezés ütötte fel ünepies ástorát. Régi vágtyársának gaz viselőtől is értesült Miklós, s hogy őt és rablócsapat-

ját üldöz'be vehesse s mielőbb semmivé tehesse legjobb embereiből két szakasz tapasztalt vitézt vett maga mellé, s ezek élén közeledett zár-völgyi mennyországhoz.

A jókedvű lakodalmas csapat már bekanyarodott a Zár-völgye kigyózó útjára, s közelgett a percz, mely a két szerető szívet örökre összefűzze egymással. A lovas csapat megkettőzteté e napon erejét, s nem akart több megállani, míg az ohajtott kedves tanya küszöbéhez nem ér. A nap régen lealkonyodott; csillagtalán, sötét éj borult a völgyre, melyben csak a legénység hangos jó kedve, s a lovak fáradt döbögése szakította meg a csendet. — Miklós szerelmes lelke már rég imádotójánál mulatott, s szeme mohón leste az első jelt, mely a malom közelletét elárulja.

S a mint így kereső szemével a sötét égen keresztül előre pillant, egy rögtöni kanyarulatnál, a távol szikla háttéréből felcsapó szakatlan kísérteties fényű lánggözön ötlük szemébe. Vészt sejt; szíve ezer aggodalommal telik meg. Riadó! futatni s a fáradtság és sötétség daczára, a megsarkantyuzott lovakon vágatató parancsolni — egy percz műve volt. Nem télt bele egy negyedóra s a lélekszakadva rohanó csapat a hely színére ért — de már későn!

Az utat mindenütt lángok világították meg, a kies molnárlak és malom égre küzdő lángjai, egy neki vadult meivel a sötét égen keresztül előre pillant, egy rögtöni kanyarulatnál, a távol szikla háttéréből felcsapó szakatlan kísérteties fényű lánggözön ötlük szemébe. Vészt sejt; szíve ezer aggodalommal telik meg. Riadó! futatni s a fáradtság és sötétség daczára, a megsarkantyuzott lovakon vágatató parancsolni — egy percz műve volt. Nem télt bele egy negyedóra s a lélekszakadva rohanó csapat a hely színére ért — de már későn!

Az utat mindenütt lángok világították meg, a kies molnárlak és malom égre küzdő lángjai, egy neki vadult meivel a sötét égen keresztül előre pillant, egy rögtöni kanyarulatnál, a távol szikla háttéréből felcsapó szakatlan kísérteties fényű lánggözön ötlük szemébe. Vészt sejt; szíve ezer aggodalommal telik meg. Riadó! futatni s a fáradtság és sötétség daczára, a megsarkantyuzott lovakon vágatató parancsolni — egy percz műve volt. Nem télt bele egy negyedóra s a lélekszakadva rohanó csapat a hely színére ért — de már későn!

Miklós pedig keblére öleli anyagi mennyaszonnyát, a szép Rózit, ki a rablók hatalmában rövid idő alatt a félelem minden kínját átélte.

Még nagyobb volt azután a fájdalom, mely az elpusztult malom romjai között rájok várt; de ennek leküzdése után kétszeres volt végre a boldogság, melyet Miklós és szép araja egymás birtokában élveztek.

A megmentett romok között egy boltozott falrekesztekben megtalálták Gazdag Máté kincseit, s a szép pár nemcsak boldog, hanem gazdag is lett. Nem sokára elköltöztek e magános vidékről; a gyászt enyhíté az idő, ők pedig a világ zajosabb pontjait keresték föl.

A molnár-kastély romjai csaknem egészen elpusztultak, de Miklós és Rózi még maig is élnek — utódaikban.

Igy szól a mese a szadélói völgy malomromjairól.

(Vége kövontk.)

HIRDETÉSEK.

Epen most jelent meg Nagel és Wischn könyvkereskedésben Budán, a lánchíddal szemben, Székesfehérvárott sas-utca 28-ik szám alatt, valamint minden hazai könyvtárban kapható:

AJÁNDÉK

jegyesek és új házaspárok számára, vagy:

A HÁZASELET TITKAJ.

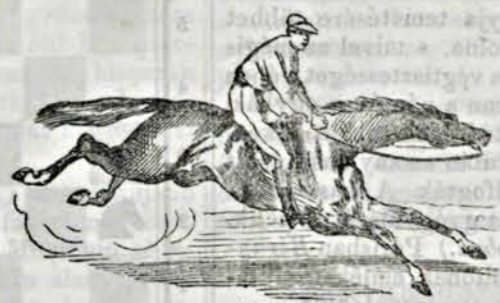
Tapasztalt tanácsadó mind a két nembeliek számára a házasság előtt és után.

Dr. WEDELER F. W.

A kilencedik kiadás után fordítva. 238 lap. Diszes kemény kötésben ára 1 forint 40 krajczár.

Vidéki megrendelések postán utánvét mellett tüstént kiszolgáltatnak.

Fontos hirdetmény LÓ tulajdonosok számára!

Hogy egy háziaszer cseljének kellőleg megfelelhessen s megbecsülhetlennek tünjék fel, megkivánatik, hogy az, alkalmazásában a legegyszerűbb, amellyel hatásosságára nézve csálhatlan és olcsó legyen. Mint ilyen s rendeltetésének tökéletesen megfelelő háziaszer, Kwidza F. J. korneuburgi gyógyszerész cs. kir. szab. üditő-nevével (Restitutions-Fluid) ajánlunk lovak számára. Ebbeli állításunk igazolására a következő sorokra támaszkodunk.

Örömmre szolgál, önt tisztelt ur egy újabb eredményről, mely hírneves üditő-nevével alkalmazása által egy rokkant lovamon életetett, ezenel tisztelettel értesítenek. Ezen állat, erős lovaglás okozta meghülés következtében oly veszedelmes gyuladásban szenvedvén, hogy mind a négy lábán megbénult ugyanarra, hogy csak a legnagyobb erőmegtövisztéssel lehetett az istállóból kivezetni. En ezen lovat minden másodnap számlával jól megdörzsöltem, s ezen dörzsölés után a test fájós részeit langyos vízben felfoizott folyadékkal megmosatván, annak lábait a csülöktől kezdve ugyanezen folyadékba mártott vászronggyal beburkolattam.

Az ezen nütét által behított csorvályozást sikerült egy adag ún korneuburgi porával eltávolítani, mely nekem a legkielejtőbbben sikerült is.

A betegség minden más egyéb szokásban levő költséges gyógyszerek mellözésével tökéletesen eloszlott. A ló most már szolgálásra képes, s ezen legegyszerűbb eljárás egy istállóbeli szolga által vitetett véghez.

Midőn önnek, mint ezen üditő-nevével feltalálójának ezenel hálás köszönetemet nyilvánítanám, szabad legyen az összes ló tulajdonosok érdekében azon ohajjást kifejeznem, miszerint mind üditő-nevének, mind pedig korneuburgi marhaporának egy istállóban sem volna szabad hiányoznia.

Bécs, február 28-án 1864. Tisztelettel Peger A. F., a „Pferdfreund“ szerkesztője.

Valódi minőségben kapható:

PESTEN: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, királyutca 7. sz. a. Továbbá:

B-Gyarmaton: Omazta T., Debreczenben: Bignio J., Eperjesen: Zaembery J., Eszéken: Deszthly, Esztergomban: Buirbrauer J. C., Gyöngyösön: Koczánovich J., Győrött: Eker F., Isperen: Flamm L., Kassán: Novelli A., Kolozsvárt: Wolf J., Komaromban: Ziegler A. és fia., Lugoson: Kronetter F., Miskolcon: Spuller J.A., N-Beskeréken: Haidegger, N-Kanizsán: Feselshofer és Rosenfeld, Nagyvaradon: Jányk A., Pécsf: Há E., Pápan: Bernüller J., Pozsonyban: Schertz F. és Hackenberger testv., Rimaszombatban: Hamalid A., Szabadkán: Sztokovits D., Szegszárdon: Hutter A., Szolokon: Scheftsik, Székesfehérvárt: Kovács P., Trencsenben: Weisz L., Teplizen: Weisz L., Varazsdon: Halter F., Zágrabbau: Mihics Gr.

Egy palack ára 1 ft. 40 kr.

Két palacknál kevesebb nem rendelhető meg, a pakolásért 30 kr. számítatik.

GRIMAULT és TÁRSA

gyógyszerészek

vastartalmu szörpje vörös chinahéjből

Párisban, 7, rue de la Feuillade.

Ezen legújabb s kellemesíró folyadék-gyógyszer, mely eddig szétbontás nélkül nem vala összevegyithető, két alkotórészt tartalmaz, u. m. a vasat, mint a vér elemét s a chinahéjat, mint az edzőszerek legkitünőbbjét. Ezen gyógyszer legnagyobb eredményel ott használtatik, hol az erők ismétli helyreállításáról, s a vér normalis állapotban hozásáról van szó. Kellemdus fiatal leányok halvány arczsine, gyomorlajdalnak, étvágyhiány, megrongált emésztés, vér-vizibetegség, vér-árvaság, a nők rendellenesége, leukorrhoe stb., mindazon bajok, melyek ezen, Franciaországban egészségét fenntartónak elismert orvosser által gyorsan meggyógyítottak, vagy enyhíthettek. — Raktárak: Németország városai minden gyógyszerészertárban.

Magyarországra nézve a főraktár létezik Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél a király-utczában 7-ik sz. a.

Advertisement for Sieburger György PAPER-SZÖNYEGEK, SZINEZETT ABLAK-FÜGCÖNYÖK, SPANYOL-FALAK, KÁLYHA-ELLENZÉKEK, nagy és kicsinybeni raktára.

Ezerszeresen megpróbált s czélszerűség tekintetéből a legjobbnak elismert!

KÉMÉNY-FEDÉLZETEK,

melyek alkalmazásával a füst nyomtalanul eltűnik.

Hordozható s vízzel légmentesen zárolt szoba-üirszékek, darabja 5 ftől 13 fűg.

Készületek, melyek minden árnyékszékre alkalmazhatók, s a légvonalat és büzt tökéletesen eltávolítják, darabja 10 ft.

A pakoláshoz megkívántató ládákért darabonkint 1 ft. számítatik.

MIKSITS KÁROLY, bádogos-mester.

RAKTÁRA: rózsá-téren 2-ik szám alatt Pesten. 722 (1-6)

Kolozsvárt VICTORIA

czég alatt alakuló

tűzkármentő társulatnak részvényeire

az aláírás Magyarországra nézve Pesten, a kereskedelmi bank helyiségében (Dorottya-utca 2-ik szám), vagy pedig érintett vállalat vezérügynöke UHL W. F. urnál (uri-utca 3-ik sz.) eszközöltethetik.

Ezen aláírás folyó évi augusztus végével bezáratik. Egészben 1000 darab részvény fog kibocsáttatni, ezen mennyiségnek fele azonban már aláíratott.

Egy-egy darab névszerinti 1000 ftól szóló részvényre csak 300 ft., és pedig 30 ft. a részvény aláírásakor, a többi kisebb hávi részletekben leszen fizetendő, — az egész 300 ft. nak befizetésére szabott idő, a 13 hónapot meghaladja.

A részletfizetések határnapjai — a hó és nap kitételével — annak idejében a lapok utján fognak közzétetni.

Részletesb értesítés UHL W. F. urnál nyerhető.

Az alapító bizottmány részéről:

Elnök: Báró Jósika Lajos.

711 (3-3)

Wigand György könyvtáránál Lipsében jelent meg, s Magyarhonban minden hiteles könyvtáránál kapható:

JÉZUS ÉLETE.

Irta

Benan Ernő.

Kis 8-rét. (399 lap.)

Borítékba fűzve ára 1 forint 50 krajczár ausztr. érték.

GRIMAULT és TÁRSA

gyógyszerészek

növény-matico-injectioja s matico-tokocskái

Párisban, 7, rue de la Feuillade.

Ezen legújabb gyógyító szer, mely a gonorrhoeák gyors és sikeres gyógyítására, anélkül, hogy stricturákat, vagy a belső részekben gyuladásokat okozna, a matico-perui feleveleiből van készítve. Dr. Ricord s a párisi orvosok legnagyobb része, mióta ezen gyógyító-szer feltaláltott, minden egyéb ilyenmü szereket mellöznek. A belövelés a betegség közvetlen kezdetével alkalmazatik, a tokocskák minden részt s elvült esetekben, melyek a copahú s kubébamag s más egyéb érezes alapokra készített belövelésekre távozni nem akartak, véteknél használatba. — Raktárak: Németország nevezeteb városai minden gyógyszerészertárban.

Magyarországra nézve a főraktár létezik Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél a király-utczában 7-ik sz. a.

A csász. királyi szabad. tiszavidéki vasút.

MENETREND,

1864. év május 1-től kezdve, érvényes az 1864. évi nyári-havakra

Table with train schedules for I. Kassa és Nagyvárad felé, II. Arad felé, III. Kassa- és Nagyváradról Pest és Bécs felé, IV. Aradról Pest és Bécs felé.

Advertisement for Dunagőzhajózási társaság, A személyszállító gőzösök MENETTERVE, érvényes 1864. évi június 1-től további rendelkezésig.

Lefelé: Fölfelé:

Donauwrthból Regensburgba: naponkint 6 órák reggel. Passauból Linzbe: naponkint 2 órák délután. Linzbe Bécsebe: naponkint 8 órák reggel. Bécseből Pestre: naponkint 6 1/2 órák reggel. Bécseből Pozsonyba: naponkint 4 órák délután. Esztergomból Pestre: naponkint 5 1/2 órák reggel, és 1 1/2 órák a helyi-gőzessel, és 4 órák délután a bécsi gőzessel. Vácziól Pestre: naponkint 7 1/2 órák reggel, és 1 1/2 órák a helyi-gőzessel, és 5 órák délután a bécsi gőzessel. Bogdányból Szent-Endre- és Pestre: naponkint 6 órák délután. Pestről Soroksár, Ráckeve és Tassra: naponkint 5 órák reggel. Pestről Baja- és Mohácsra: naponkint 6 órák reggel. Pestről Eszék és Zimonyba: hétfőn, szerdán és szombaton 6 órák reggel. Pestről Orsovára, Gyurgo-., Galacz- és Konstantinápolyba: szerdán 6 órák reggel. Zimonyból Orsovára, Gyurgo-., Galacz- és Konstantinápolyba: csütörtökön reggel. Orsováról Gyurgo-., Galacz- és Konstantinápolyba: pénteken délel. Mohácsra induló személyszállító-gőzösek menetivel.

Gyorshajózási összeköttetés.

Pest, Bazias, Gyurgo (Bukarest), Bralla (Galacz (Jassy) és Konstantinápoly között: „Ferenc József”, „Széchenyi”, „Albrecht” és „Zsófia” legalkalmasabbnak ismert gyorshajókkal (ezen hajók minden kényelmel fel vannak szerelve, és tágas alvó-terekkel, teljes ágyumivel, külön zárkakkal, éttermekkel s fűrdőszobákkal stb. ellátva) hetenkint kétszer, s pedig:

I. Pestről: hétfőn, 7 órák reggel. Baziasról: kedden, 8 1/2 órák reggel. Erkezes Gyurgo-va: szerdán délel. Czernavodára: szerdán este. Galaczra: csütörtökön reggel. Konstantinápolyba: pénteken reggel. II. Baziasról: szombaton 8 1/2 órák reggel. Erkezes Gyurgo-va: vasárnap délel. Czernavodára: vasárnap este. Galaczra: hétfőn reggel. Konstantinápolyba: kedden reggel.

A Drávan.

Legrad-Kakonyaról Eszékre: szombaton 3 órák délel. Eszékéről Legrad-Kakonyara: kedden 6 órák reggel.

A Tiszán.

Szegedről Zimonyba: szerdán reggel. Zimonyból Szegedre vasárnapon délel.

A Szávan.

Sziszekről Zimonyba: hétfőn és csütörtökön 6 órák reggel. Zimonyból Sziszekre: vasárnap és csütörtökön 6 órák reggel.

A szerb-bosnyak part hosszában.

Breskáról Belgradra: szerdán reggel. Sabaczról Belgradra: kedden és szombaton reggel. Belgradról Orsovára, Bazias érintésével: csütörtökön reggel. Belgradról Breskára: hétfőn reggel. Sabaczról Belgradra: hétfőn és pénteken reggel. Orsováról Belgradra, Bazias érintésével: hétfőn reggel.

Személyszállító gőzösök érkeznek Pestre:

Bécsből: naponkint 7 órák este. Mohácsról: naponkint 3 órák délután. Zimonyból: vasárnap, kedden, csütörtökön 3 órák délután.

Jóságsszállítás.

A minden állomásokra jóságsszállítások Donaúwrth és Galacz között, valamint a Tiszán, Szávan és Drávan, ugyszintén Odessaba, Konstantinápoly s a Levantebe, Németországba, a Sveiczba, Franciaországba és Belgiumba a leggyorsabbán eszközöltetnek.

A Dunaféjedelemségbe az ezidén hetenkint kétszer, s pedig Pestről hétfőn és pénteken történnek jóságsszállítások zárolt tehervajókkal.

Pest, június 1-én 1864. 721 (1-5)

A főügyvivőség Magyarországon.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-bívaldában megjelentek, s minden hítelek könyv-áránál, Pesten: Lampel Róbert-nél, Budán: Nagel és Wischan-nál kaphatók:

HITREGETAN.

Az egyiptomiak, phoenicziak, perzsák rómaiak és görögök hitregeje.

Iskolai és magánhasználatra Irtá

BÁTTASZÉKI LAJOS.

20 falmetszényvel. Nyolczadret. (189 lap.) Borítékba fűzve 80 kr.

ÉLETISKOLA.

Gyöngy-mondatok, arany igazságok s bel- és külföldi remekírók munkáiból. (Irodalmi kincstár XI—XII.)

Két kötet. (16-rét. I. 192 lap. II. 208 lap.)

Borítékba fűzve egy-egy kötet 70 kr. Diszkrétóiban 1 forint ausztriai értékben.

CSÖDÜLET.

A nagy-körösi superintendentális tanítóképző-intézetben a zene- és énektanári állomás üresedésére jelen, arra emellett pályázat hirdettek.

1-ór. A tanár évi fizetése 500 ft. o.

2-ór. A tanító-képző-intézet három osztályában tanuló ifjaknak köteles, hetenkint 12 órát adni, orgonázás, zongorázás- és éneklésben, elméletileg és gyakorlatilag.

3-ór. Önként vállalkozó ifjaknak együttesen köteles adni hetenkint 4 órát éneklés és zongorában, mely tanításért az ifjaktól zenéért 10 ft., éneklésért 5 ft. nyer a tanár.

Ezen állomás elnyerhetéseért minden protestans vallású zene- és éneklésben jártas egyen folyamatosan köteles levén erkölcsi magaviseletét és képességét, tanúsító-oklevelekkel ellátott folyomólványát a helybeli első lelkesi hivatalhoz, folyó évi szeptember 1-ő napjáig beküldeni.

Kelt Nagy-Körösi 1864. július 16-án tartott ülésből.

A nagy-körösi reformált egyháztanács.

723 (1—3)

1864-ik évi szeptember 1-én második sorshuzása

a legújabb császári királyi ausztriai 1864-ik évi állam-kölesönnek.

E kölesön-sorsjegyek eladása az összes államokban törvényesen meg van engedve. A kölesön lövőereményei: 20-szor 250,000, 10-szor 220,000, 60-szor 200,000, 81-szer 150,000, 20-szor 50,000, 20-szor 25,000, 121-szer 20,000, 90-szer 15,000, 171-szer 10,000, 352-szer 5,000, 432-szer 2,000, 783-szor 1,000, 1350-szor 500, 5540-szor 400; továbbá kisebb nyerevények, ugymint: 200, 195, 190, 185, 180, 175, 170, 165, 160, 155, 150, 145, 140 forint.

A kötelezőnyek mindegyikének feltétlenül legalább is 135 forintot kell nyernie.

Evenkint 5 huzás történik, ugymint: szeptember 1-én, december 1-én, mártius 1-én, április 15-én és június 1-én. — Eredeti sorsjegyek a fennírt huzásokra a legújabb árért adtak el.

Egy sorsjegy ára egy huzásra 3 forint.

Hat sorsjegy összesen csak 15 forint.

Játéktervek és sorsüzési lajstromok ingyért szolgáltatnak ki.

Videki levelel megrendelések, a pénzösszeg beküldése mellett, pontosan és gyorsan teljesítenek. E tárgybani bérmentes leveleket elfogad. 709 (5—8)

Schrumpf Jean,

bankár mainai Frankfurtban.

POPP fogorvos urnak.

Önök

Anatherin-szájgyógyvizét megvizsgáltam, s ajánlata méltónak találtam. — Bécs 1857.

Oppolzer tanár,

a bécsi cs. k. orvosi kar tanára, 490 8—12 k szász udv. tan. stb.

SIMONYI FÉNYIRDÁI

váczi-utcában 1-ső szám alatt

(előbbi helyén)

és saját házában al-Dunator 31. sz. a.,

tökéletesen felszerelve, s minden igénynek megfelelő kényelemmel ellátva, utóbbi helyéig egy nagy fölveteli teremmel, két terrassal, hol éjjel-főzve egy időben több rendbeli fölvetél történhetik, a t. cz. közönség szolgálatára megnyitott. Közudomásra alulról épített 1856-ban az első fényírdát Budapesten, mely 1860-ban czélszerűbben átalakítva s megnagyobbítva, majd az ez évi január 12-ki tűzvész után újra építve lón. Debreceeni fényírdája alulirnak (Farkas ur házában) egy év előtt szintén személyes vezetéssel alakítottát át. Az 1855-iki párisi s 1862-iki londoni világárlatot, ugy legközelebb a bécsi fényképezési kiállítást is szorgalmasan tanulmányozva, saját házában több évi tapasztalatait használta föl, s rég ápolat kedvencz tervét valósítá meg. E helyiséget tehát, hol minden működést a legcsekélyebb részletkéig személyesen vezetend, különösen s jelesül az árak csekélységénél fogva is bátorodik a t. cz. közönség figyelmébe s pártfogásába ajánlani, keszeskedvén egyszersmind pontos s kielégítő szolgálatról.

Árak Pesten, váci-utca 1-ső szám alatt.

Első fölvetel: 12 látjegyalaku fénykép 6 ft. — Egy középnapyság 6 ft. — Egy nagy kép 15 ft.

Árak Pesten, saját házában, al-Dunator 31. szám alatt.

Első fölvetel: 12 látjegyalaku fénykép 4 ft. — Egy középnapyság 4 ft. — Egy nagy kép 12 ft.

Árak Debrecezenben Farkas Ferencz ur házában.

Első fölvetel: 12 látjegyalaku fénykép 4 ft. — Egy középnapyság 4 ft. — Egy nagy kép 12 ft.

Másod példányok mind a három helyiségben a következő áron készítenek: látjegyalaku fénykép 4 ft. — Középnapyság 1 ft. — Nagy kép 3 ft.

Csoportozatok, bár a legnagyobbak is, lehető jutányosan szolgáltatnak. A más képekre a régi árak maradnak meg; s munkában levő fényírások az új árak szerint fizetnek. — Pest, július 6-án 1864.

688 (6—6)

Simonyi Antal.

ADLER L. pénzváltó-irodája

a kereskedelmi testület (Lloyd) épületében

Pesten, Dorottya-utca 14-ik sz. a.

ajánlja az oly kedvelté vált

sorsjegy-társaságokat,

melyek azon előnnyel bírnak, hogy az évnegyedenként történendő 25 csekély részlet-befizetés, a legnagyobb nyeremény-valószínűségére ad kilátást.

Ezennel négy társaságot alapítok, s pedig:

A) társaság, mely 20 személyből áll, 20 darab hitelsorsjegyre játszik, egy-egy részletfizetés 8 ft.;

B) társaság, mely 18 személyből áll, 19 db. osztr. sorsjegyre játszik, évenkénti 34 huzással, a részletfizetés egy-egy sorsjegy után 4 ft.; 1 legújabb „Rudolf” sorsjegy ráadásával.

C) társaság, mely 20 személyből áll, 20 db. 1864-iki 50 ftos sorsjegyre játszik, részletfizetés 3 ft.;

D) társaság, mely 10 személyből áll, 10 db. 1860-iki 100 ftos sorsjegyre játszik, részletfizetés 6 ft.

Sürgető felszólítás következtében alakított továbbá egy új társaságot E) mely 20 személyből áll 20 darab 1864-iki egész sorsjegyre, havonként 5 ft-ával 25 részlet fizetéssel.

Az e társaságokban résztvevők az illető részletbefizetési ívekben bejegyzett sorsjegyekre közösen játszanak; a nyeremények, miután a kihuzott sorsjegy egy újjal helyettesítetik, a résztvevők közt egyaránt osztatnak fel, s a részletfizetések letétele után, a résztvevők mindegyikének egy eredeti sorsjegy szolgáltat ki; a B) alatti társaságot illetőleg, ezen eljárás — a sorsjegyek különemléke miatt nem alkalmazható, mely esetben a sorsjegyek eladtván, a bejött pénztárak a résztvevők közt egyenlő arányban fog felosztani.

Bélyegilleték: a A-nál 1 ft. 30 kr., a B- és C-nél 68 kr., a D- és E-nél 99 kr. egyszersmindenkora.

Részletfizetések. 15 forint havonként: A) 1 hitel-, 1/2 rész 1860-iki, 1 Salm-, 1 budai, 1 100 ftos 1861-iki, 1 Keglevich-sorsjegyre, — B) 1 Salm-, 1 Clary-, 1 Pálffy-, 1 Genois-, 1/2 rész 1839-iki, 1 Pálffy-, 1 budai, 1 Waldstein-sorsjegyre, — C) 1/2 rész 1860-iki, 1/2 rész 1839-iki, 1 Pálffy-, 1 budai, 1 Waldstein-sorsjegyre, — D) 1 hitel-, 1 Waldstein-, 1 Keglevich-, 1 Como-, 1 triestzi 100 ftos, 1 budai sorsjegy, — E) 1 1860-iki 100 ftos, 1 1864-iki, 1 Clary-, 1 Waldstein-, 1 Keglevich-sorsjegyre, — G) 1/2 rész 1839-iki, 1 Clary-, 1 Waldstein-, 1 Pálffy-sorsjegyre, — H) 10 forint havonként: A) 1/2 rész 1860-iki, 1 Salm-, 1 Pálffy-, 1 Keglevich-sorsjegyre, — B) 1 1864-iki 50 ftos, 1/2 rész 1839-iki, 1 budai, 1 Keglevich-sorsjegyre, — C) 1 Salm-, 1 Pálffy-, 1 Clary-, 1 budai, 1 Genois-, 1 Waldstein-sorsjegyre, — D) 1 hitelintézeti, 1 budai, 1 Keglevich-sorsjegyre, — E) 1/2 rész 1860-iki, 1864-iki 50 ftos, 1 budai sorsjegy, — F) 1 Eszterházy-, 1 1864-iki 50 ftos, 1 budai sorsjegy, — G) 1 1864-iki 50 ftos, 1 triestzi 50 ftos, 1 Salm-, 1 budai, 1 Keglevich-sorsjegyre.

Igervények. 1 egész 1864. sorsjegy 2 ft. 50 kr., — 1 fél sorsjegy 2 ft., — 1 Pálffy-sorsjegy 2 ft. 50 kr. — Bélyegdíj 50 kr.

Bevásárlása s eladása mindennemű értékpapiroknak s pénznek, előlegezések, sorsjegyek- s állampapirokra, incasso s megbízások stb.

Videki levelel megrendelések titoktartás mellett gyorsan s pontosan teljesítenek. 692 (4—52)

923 hold földbirtok,

Pestmegyében, Abony község határában, a városban szép lakóházzal, reggaleval, instructio- és vetéssel, vagy a két utóbbi nélkül is, szabad kézből eladó. Bővebb értesítést szerezhetni Abonyban A. B. alatt czimzett bérmentes levelek által.

726 (1)

Régi pénzeket

és mindennemű régiségeket, drágaköveket, gyöngyöt, szineskövet, aranyat, ezüstöt, asványokat vesz és cserél a legmagasb áron. 725 (1—4)

Régiségek és természetiek irodája.

Dorottya-utca 11-ik sz. a. Pesten, a Lloydnak átellenében,

hol egy nagy választéku raktár mindennemű régiségek, régi pénzek, gombok, óvek és mentekötőköl a legolcsóbb áron, ugysintén egy nagy raktár asványok, lepkek, bogarak, madarbrók, tojások, üvegsemekek is található.

GROSZMANN,

tudor,

szem- és fül-orvos,

tizenhöz év orvosi gyakorlatának, tapasztalatai és a legkínzóbb európai tanárok utasításai szerint gyógyít. Rendelési órái a József-téri 11-ik számú Groszmann-házban, minden hétköznapon délelőtt 11 órától 12-ig, és délutáni 2 órától 4-ig. — Szegények számára ingyen minden vasárnap a délelőtti órákban. 689 (6—6)

Haszonbéri hirdetmény.

6188. Szab. kir. Debrecezen város tanácsa részéről közhírté tétetik, hogy a nagymélt. magyar kir. helytartó-tanács által a város részére engedélyezett közevzeti, városi és mint szintén a régibb idő óta élvezett piaci árulási, helypénzesedési jog, a folyó évi november 1-ő napjától számított három egymásután következő évre, és így 1867-ik év október utolsó napjáig a város-ház nagy tanács-teremében jövő augusztus hó 22-ik napján, a délelőtti órákban tartandó nyilvános árverésen a városi számvé- vőségnek, illetőleg számvévi hivatalban, addig is bármikor megtekinthető előleges föltételek szerint és értelmében haszonbérbe fog kiadatik, mely kiütött árverési határidőre a bérleti kívánság magának elégséges bátogatással ellátva, — ezennel meghivatnak — Debrecezen 1864., július 21.

718 (2—3)

A városi tanács.

ÁMOR ÉS HYMEN

A szerelmek és házasság

lelátóolozott titkai.

Népszerűtlen

tanácsadó szerelmesek, jegyesek és új házaspárok számára.

Ára képes borítékba fűzve 50 kr., postán bérmentve 60 kr.

Kapható minden hazai könyv-áránál. 719 (2—3)

Jelentés.

Alulírottak van szerencsésje lengethetti az illető t. cz. szülőknek, gyamoknak és nevelés-barátainak, hogy a Losonczon eddig fennállott 6-oszt. ág hit. egyesült-protestans gymnasium megszűnven, a nógárdi ág hitv. részleg részéről folyó évi szeptember 1-én egy tapintézetelt ellatott

IV osztályu gymnasium

log megnyitattani. 728 (1—3)

Kelt Losonczon, 1864. évi augusztus 1-én.

SZTEHLO ANDRÁS m. p., nógárdmegyei ev. esperes.

Előfizetési föltételek 1864-dik évre: — Előfizetés: Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft. Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirtetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujságokot illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy négyzetet használt pott sor ára, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krba; háromsor- vagy többszöri ígatásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre névze kiadó-bívaltunk számára hirdetések elfogad, Hamburg és Altonában: Hansenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: O. Poppel Alajos, — és Pesten a ker- tész-gazdasági ügynökség is. József-tér, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 ujkr.

Mátyus István.

(1725—1795.)

Néhány nap mulva utnak indulnak „a magyar orvosok és természetvizsgálók,” hogy Erdély vendégszerető városában, Marosvásárhelyen vándor gyűléseket megtartsák. Sokan készülnek ez utra a két magyar haza különböző vidékeiről s igen kedvező jelnek vehető, hogy a kölesönös ismerkedési, eszmecserélési vágy mellett, a természettudományok iránti szeretet a legkülönbözőbb osztályok körében oly élénken nyilatkozik. Reméljük, hogy e gyűlésről is nem sokára a legkedvezőbb eredményeket fogjuk közzétehetni. — Addig is felhasználjuk ez alkalmat, hogy az olvasók- zórságot általában, s a marosvársárhelyi gyűlés tagjait különösen egy férfiu érdemeire figyelmeztessük, a ki méltán nevezhető egyik „első magyar orvosnak és természetvizsgálónak” (tudományos értelemben), s a ki igen mostoha körülmények között és a hazai nyelv fejletlen időszakában bátor uttoró volt azon a téren, melyen a mai nemzedék természetkedvelő tagjai ahhoz képest hasonlíthatatlan könnyűséggel haladnak. Fölvett tárgyunk érdekét még neveli azon körülmény, hogy a bugor természettudós, kinek emléket e sorokban megújítjuk, épen azon helyen élte napjait, s munkálódott, a mely épen napjainkban választott természettudósaink gyűléshelyévé, t. i. Marosvásárhelyen.

letevé azt a haza oltárára azon időben, II. József császár idejében, midőn a magyar nyelvnek oly sokan szerették volna meghúzni halálharangját.

A könyvnek, melyben lelki kincseit hagyta örökül nemzetének, egész terjedelmében következő czime van:

„O és Uj Diacética, az az: az életnek és egészségnak fentartására és gyámogatására, Istentől adatott nevezetesebb Természeti eszközöknek a szerint való elszám- lása, a mint azokra reá kaptak, és eleitől

gálhasson, *Mátyus István* M. D. Ns. Küküllő és Maroszebből egyesült Vármegyének R. Physicus.” (Pozsony 1787—1795.)

E hosszú czim egyzerszemd kimutatja némileg a nagy munka tartalmát s irányát. A munka folyamában olvassuk továbbá:

„Czélom az egész munkában, Feleimnek e részben lehető építése volt. Melyre nézve a természet nyomodokain a józan okosság, és a cselekedetbeli történetek világánál mindenütt ugy igyekeztem járni, hogy mind a közönséges életnek könnyítésére, mind

az elmének gyönyörködtetésére szolgálhassak.”

Egy másik helyen így szól: „Hiszem, hogy olyan tudós emberek kezén is fog megfordulni ezen könyvem, kik örömet kívánnak a kütfejere viszszaemenni, sőt tölem, ezekben első magyar írótl minden jussal is megkivánják.”

A terjedelmes mű tartalmának részletes előadása nem tartozik feladatunk közé s elég legyen itt megemlíteni, hogy a 212 nagy 8-adrétű ívre terjedő munka hat kötetből áll, melyeknek nyomtatásához marosvásárhelyi lakából küldötte Mátyus István 1787-től 1795-ig Pozsonyba a tisztázott kéziratot.

Minden egyes kötet külön ajánlattal van ellátva s ma sem lesz érdektelen tudni azon lelkes Maecenások és honleányok neveit, kik akkori irodalmunk hiányát átlátván; nemes keblileg gyámolíták a tudomány fáradhatlan bajnokát műve kiadhatóságában.

Az I-ső kötetet ajánlotta szószertint: „N: M: R: Sz: B: Gr: Széki Teleki József Ur, Cs: Kir: Felsőg arany kulcos hívének, a Természet Örvényei

mélyégeit bátran megvizsgáló ritka búvárának.”

A II-dik kötetet: „M: L: Báró és Gr: Hadadi Wesselényi Kata Rhédei Zsigmond Gr: Ur Övegyének, hazája, felebarátja, és más sok ügyefogyottak javát munkálkodó kegyes Matróának.”

MÁTYUS ISTVÁN.

fogva mind ez ideig vélek éltek az emberek. — Melyben *Hat darabokra* intözve sok ide tartozó régi szokásokkal s jeles történetekkel megvilágosította s egyszersmind a Természetnek szentégsége helyeire is a maga feleinek a jeget megtörte, ugy hogy részben e munka *Természet Históriaja* gyanánt szol-

gogva mind ez ideig vélek éltek az emberek. — Melyben *Hat darabokra* intözve sok ide tartozó régi szokásokkal s jeles történetekkel megvilágosította s egyszersmind a Természetnek szentégsége helyeire is a maga feleinek a jeget megtörte, ugy hogy részben e munka *Természet Históriaja* gyanánt szol-